

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXXIII. Cùm in iure.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

cusat, licet excuset à pœna legali.

4. *Testes cateroquin idonei aut suspecti admittuntur interdum propter necessitatem, quia alij haberi non possunt.*

NOTANDVM I. Potestas eligendi per compromissum interdum committitur absolutè: Tum verò omnis eligendi potestas à Capitularibus in Compromissarios translata censetur; ita vt quæcumque personam idoneam, etiam si ex gremio ecclesiæ non sit, eligere suo arbitratu possint, vt hic docet Gl. ver. gremio, Anton. n. 12. & alij ex c. in causis 30. hoc tit. Interdum verò committitur limitatè, siue cum restrictione v. g. vt vnus ex Capitularibus eligatur, vt hic, & in c. seq. Aut vt aliquis eligatur, qui non sit ex Compromissarijs; vel vt is eligatur, in quem secreto exquisitis voluntatibus singulorum, maior & sanior eorum pars consenserit, vt hic, & in c. si cui, 23. eod. tit. in 6. Cæterum in hoc posteriore casu ad eò restricta est Commissariorum potestas, vt censi debeant electores ministeriales, quippe pendentes à voluntate & determinatione Capitularium, prout hic Abb. notauit n. 3. & videri possunt, quæ dixi in c. cum terra 14. not. 2. hoc tit.

NOTANDVM II. Etiam in causa beneficiaria, si à sententia intra decem dies appellatum non sit, transit ea in rem iudicatam, vt postea opponere se volens, audiendus non sit, c. quoad consultatione 15. de re iudic. Id verò intelligi debet, vt excludatur contradictor, in proprium præiudicium; Non item in præiudicium ecclesiæ; aut in præiudicium animæ, si peccati periculum imminet, argum. c. lator 7. de sent. & re iudicata. Itaque nihilominus poterit quispiam Iudicij denunciare, aut querelam proponere, ad impediendum peccatum, & ecclesiæ damnum, propter intrusionem malè promoti, iuxta c. constitutus 46. de appellat. & tradit Innoc. in c. ad aures n. 8. de rescript. Anton. hic n. 20. Sed & iudex ex officio in tali casu, videlicet post appellationem desertam, procedere potest contra non canonicè electum, aut institutum, vt in beneficio, aut prælatura non

permaneant, c. constitutus 45. de appellat. & ex communi notauit Abb. hic n. 5. Videri possunt quæ docui lib. 3. Theol. moral. tr. 6. cap. 6. n. 4.

NOTANDVM III. Si actor, seu accusator obligauit se ad certam pœnam, nisi probauerit, ad eam euitandam requiritur probatio sufficiens; imperfecta autem, siue semiplena probatio, aut quælibet coniectura, qualem hic B. habuit per testes singulares, non excusat, prout colligitur ex hoc c. prope finem, & annotauit Abb. n. 8. Sed ad pœnam legalem euitandam sufficit, si accusator imperfectè, aut per bonas coniecturas rem ostenderit, iuxta c. 1. §. vit. hoc tit. in 6.

NOTANDVM IV. Testes, qui alioquin tanquam minus idonei, aut suspecti, repelli deberent, admittuntur interdum propter necessitatem, quia alij haberi non possunt, argum. l. consensu 8. C. de re, udijs, & notauit Gl. hic ver. etsi tres, Th. Sanchez allegat hoc c. lib. 1. de matrim. disp. 71. n. 12. Nam cum in casu huius c. Compromissarij arguerentur, quod contra formam compromissi, non habito maioris partis Capituli consensu, elegerint, ijdem quasi in propria causa admittuntur, vt iurati dicant, quosnam et Capitularibus Archidiaconum nominarunt, quandoquidem alij non aderant, cum ex quo sitio voluntatum in secreto facta fuerit.

CAPITVLVM XXXIII.

Cum in iure.

PARAPHRASIS.

Cuiusdam ecclesiæ Capitulum compromissum sit in septem ex suis Canonicis hac forma, vt quem omnes, vel maior pars Compromissariorum, siue vnus ex seipsis, siue alium ex gremio ecclesiæ elegerint in Decanum, Capitulum recipere teneatur. Accidit autem, vt tres Compromissarij nominarent Titium, qui & ipse ex septem vnus erat; alij verò tres nominarent alium Canonicum, non ex numero Compromissariorum: hoc in casu quæ situm fuit.

fuit, vter horum assumi debeat in Decano. Respondet Innoc. III. Papa. Titium, si electioni de se factæ consentiat, & canonicum non obstat impedimentum, Decanum esse oportere.

SUMMARIUM.

1. Fieri potest in compromisso, ut vnus Compromissariorum alijs ante ipsum eligentibus, à quibus nominatus est, consentiendò numerum augeat, & ita electionem de se corroboret.
2. Idem fieri potest etiam in alijs electionibus, in quibus forma scrutiniij non obseruatur.
3. Etsi in compromisso non exprimat, ut Compromissarijs liceat vnum ex suis eligere, id ipsum tamen illis licet.

NOTANDVM Vn. Fieri potest in compromisso, ut vnus Compromissariorum alijs, à quibus nominatus est, consentiendò numerum augeat, & ita electionem de se corroboret. Ita sumitur ex hoc c. & l. plane 4. vbi id tradit Gl. ver. potest, ff. Quod cuiusque vniuersitatis &c. docet Innoc. hic n. 1. Ioann. Andr. n. 8. Anton. n. 34. Abb. n. 5. Imola n. 2. Ioann. Calderinus n. 12. contra Gl. hic ver. consentiat. Tamen enim is, qui seipsum eligit, ambitiosus censeatur, ideòq; indignus, c. scripturis 9. causa 8. q. 1. tamè qui electioni de se ab alijs factæ consentit, ambitiosus iudicari non debet; quare si is quoque ius eligendi habeat, consentiendò eligere seipsum, siue potius coeligere non prohibetur. Et enim in hoc casu electio ortu non habet ab ipso, qui eligitur (nemo enim oritur à seipso) sed ab alijs: quare electus principaliter se non eligit, sed tantum accessoriè, & vt dixi, coeligit, prout hic Imola n. 6. & alij supra cit. notarunt.

Quædam tamen hoc in loco aduertenda sunt: Primum Huic electioni, seu coelectioni duntaxat locum esse, si alij ante ipsum coelectorem elegerunt. Sin autem aliquis nondum auctis aliorum electorum suffra-

gijs seipsum nominaret, tanquam ambitiosus adeòque indignus, repellendus foret, Cæterum Gl. hic ver. consentiat, Abb. n. 4. circa finem non malè admonent, si Titius alium elegerat, & subsequentes in ipsum consentiant, quòd reuocare possit suffragium suum, atque electioni de se factæ consentire. Semper tamen necessarium est ad hanc coelectionem, vt accedente suffragio coelectoris, maior eligentium numerus pro ipso sit. Ponamus, exempli causà, esse sex electores, atque duos eorum eligere Titium, qui & ipse ex electoribus est, tres alios verò vota sua in Caium dirigere, tum Titius se ipsum eligere non potest. Sin autem septem electores sint, tum tribus eligentibus Titium, is consentire, & electionem stabilire, seu ratam facere potest. Similiter, si tres tantum electores sint, & vnus nominet Titium electorem, is consentiendò præualebit Caiò, quem tertius elector nominauit. Multò verò magis, si duo tantum sint electores, & vnus alterum nominet, is consentiendò electionem ratam efficiet. Quòd si denique in vnicum compromissum fuerit, quamuis plenissimo modo, vt quemcunque idoneum, aut qui maximè idoneus videatur, Compromissarius eligat, ipsemet tamen exceptus videri debet, sicuti Gl. recepta hic ver. ex se annotauit, cum absurdum sit, vt aliquis seipsum directè eligat: cum inter dantem & accipientem debeat esse distinctio personarum, c. vlt. de Institut. c. per nostras 26. de iure patron. Videri potest Azor tom. 2. Institut. lib. 4. cap. 5. quæst. 8.

Alterum. Tradita hinc doctrina non tantum in compromisso locum habere potest, sed etiam in alijs electionibus, in quibus forma scrutiniij tradita in c. quia propter 42. hoc tit. non obseruatur, prout iterum dicam in seq. c. & ex communi docet Mol. tr. 2. de instit. disp. 592. n. 13. At verò secundum formam scrutiniij, cum suffragia secretò dari, & nomina suffragantium publicari nunquam debeant, non videtur electus à medietate Capituli suam electionem per consensum corroborare posse, prout hic notat Gl. in ver. consentiat, Abb. n. 5. Imola

n. 5. Gl. item in c. Cumana 50. ver. ad maiorem partem hoc tit.

³ **Q**UÆSTIO est. Si in compromisso nõ exprimatur (prout hic expressum fuit) vt Compromissarijs vnum ex se ipsis eligere liceat, vtrum nihilominus id ipsum concessum sit: Negat hic Gl. ver. ex se, Syl. ver. electio 2. n. 21. Sed Innoc. hic n. 1. Abb. n. 4. Imola n. 3. recte contrarium docent. Quia nemini officium suum damnosum esse debet. Esset autem damnosum Compromissarijs, & sæpe etiam ipsi ecclesiæ, si iure electionis passivæ per compromissum priuarentur. Neque ratio Gl. quidquam vrget, quia à se ipso videtur electus: Non enim Compromissarius à se, sed à socio, aut socijs eligitur, licet ipse consentiat, vt supra explicatum.

Exinde colligunt DD. apud Abb. cit. n. 4. Rodriq. tom. 2. regul. qq. q. 70. a. 4. Si testator iusserit pecuniam pauperi dari, & duos executores posuerit, quod eorum vnus nominare possit alterum, si is verè pauper sit, & legatum accipere velit. Nam hoc in casu executor iste pauper non censetur in propria causa auctoritatem præstare (quod iure prohibitum est) sed alteri præstanti consentire. Quâ ratione Ulpianus in l. pupillus 4. ff. de auctor. tutorum, respondit. Pupillum obligari non posse tutori, ipso auctore; sed si plures sint tutores, vno auctoritatem præstante, pupillum alteri posse obligari.

Sed ponamus, vnicum executorem nominatum esse à testatore, qui pecuniam v. g. pauperibus dare debeat, potestne se ipsum eligere, si verè pauper sit: Affirmat Sanchez lib. 6. moral. cap. 11. n. 53. Sed alij plerique negant, Baldus hic n. 6. Abb. Rodriq. cit. locis, Syl. ver. testamentum 2. q. 2. dicto 5. Respondendum videtur, id pendere ex voluntate testatoris, rationabiliter præsumpta. Si enim iusserit vnum aliquem pauperem ab executore eligi, cui pecuniæ certa summa, aut annua pensio, alimentorum loco tribuatur, non potest executor seipsum eligere; eum talis electio manifestè repugnet intentioni testatoris. Sin autem executori iusse-

rit, vt certam pecuniæ summam inter pauperes, pro cuiusque conditione ac necessitate, distribuatur, tum, si ipsi executori specialiter nihil relictum sit, partem aliquam legati, tanquam pauper, eodem iure quo alij, accipere non prohibetur: ne officium illi suum damnosum sit. Quâ eadem omnino ratione de eleemosynario respondit S. Thomas in 2. 2. q. 33. a. 9. ad 3.

CAPITVLVM XXXIV.

Venerabilem.

PARAPHRASIS.

Cum discordia esset in Germania circa Imperatoris electionem, quia alij Ottonem Saxonie Ducem, alij Philippum Suevici Ducem, alij denique, quamuis pauci, Fredericum Siciliæ Regem, dicti Philippi ex fratre Henrico nepotem elegerant; Innocentius III. Papa Prænestinum Episcopum in Germaniam misit, qui improbatâ Philippi electione, imperium Ottoni stabiliret: Tunc Principes, qui Philippo adhaeserant, in hunc modum questi sunt: Vel Legatus Sedis Apostolicæ electoris personam gessit, vel cognitoris seu iudicis: Si electoris, tum falcem mittens in messem alienam, ius electionis sibi usurpauit, quod Imperij Principibus competit. Si cognitoris, tum non rectè processit, quando parte alterâ non citatâ, sententiam tulit. Ad hæc respondet Innocentius, agnoscere se, ius eligendi Regem Rom. in Imperatorem postea promouendum, ad Germaniæ Principes de iure, & antiqua consuetudine pertinere; & quidem ex Sedis Apostolicæ benignitate, quæ Imperium Romanum in persona Caroli à Græcis transtulit in Germanos; Vicissim verò etiam Principes Germaniæ agnoscere, quod ad Roman. Pontificem pertineat ius & auctoritas examinandi personam electam, ad Imperium promouendam; cum etiam eam inungat, consecret & coronet: Notum enim est ad eundem pertinere examinationem perso-

na. ad